

Förnyad behandling av vissa indelnings- och länsstyrelsefrågor

Sammanfattning

Kammaren har den 14 mars 2001 till utskottet återförvisat betänkande 2000/01:BoU7 Vissa indelnings- och länsstyrelsefrågor för förnyad beredning. Med anledning av beslutet behandlar bostadsutskottet i detta betänkande ånyo under den allmänna motionstiden 2000 väckta motioner om bl.a. kommunindelningen och om försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan i vissa län. De två motionsförslag som avser länstillhörigheten för Heby kommun kommer utskottet dock att behandla i ett senare betänkande.

Med hänvisning till sina tidigare ställningstaganden föreslår utskottet att riksdagen gör två tillkännagivanden till regeringen. Det ena tillkännagivandet föreslås med anledning av en motion (c) och gäller frågan om bildandet av Torslanda kommun. Utskottet anser att det framstår som naturligt att ompröva denna fråga. Det andra tillkännagivandet föreslås med anledning av en motion (kd) och gäller frågan om bildandet av Ljungkile kommun. Utskottet framhåller att det finns anledning att i särskild ordning utreda denna fråga.

Övriga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks av utskottet. Även det sker med hänvisning till ställningstagandena i betänkande 2000/01:BoU7.

Till betänkandet har fogats sju reservationer och tre särskilda yttranden. Sex reservationer och två av de särskilda yttrandena är likalydande med reservationer respektive särskilda yttranden som avgivits till betänkande 2000/01:BoU7.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Utskottets överväganden	6
Reservationer.....	7
1. Indelningslagen (punkt 1) (c).....	7
2. Bildande av Torslanda kommun (punkt 2) (s, v)	7
3. Bildande av Ljungskile kommun (punkt 3) (s, v)	7
4. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (punkt 5) (kd, c, fp)	8
5. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (punkt 5) (v, mp)	8
6. Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen (punkt 6) (v, mp, fp).....	9
7. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län (punkt 8) (kd, c).....	9
Särskilda yttranden.....	10
1. Behandlingen av ärendet (s, v)	10
2. Bildande av Torslanda kommun (mp)	10
3. Bildande av en skärgårdskommun (c)	11
Förteckning över behandlade förslag.....	12
Motioner från allmänna motionstiden.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Indelningslagen

Riksdagen avslår motion 2000/01:K397 yrkande 5.

Reservation 1 (c)

2. Bildande av Torslanda kommun

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:Bo304.

Reservation 2 (s, v)

3. Bildande av Ljungskile kommun

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K235 yrkande 2.

Reservation 3 (s, v)

4. Bildande av en skärgårdskommun

Riksdagen avslår motion 2000/01:N261 yrkande 3.

5. Försöksverksamheten med regional självstyrelse

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo308 yrkande 2 och 2000/01:K401 yrkande 12.

Reservation 4 (kd, c, fp)

Reservation 5 (v, mp)

6. Avveckling av landshövdingeämbetet i försöklänen

Riksdagen avslår motion 2000/01:K401 yrkande 13.

Reservation 6 (v, mp, fp)

7. Inrättande av en statlig Skånemyndighet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo305.

8. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län

Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo307.

Reservation 7 (kd, c)

Stockholm den 22 mars 2001

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Anders Ygeman (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp), Carina Adolfsson Elgestam (s), Ewa Thalén Finné (m) och Leif Jakobsson (s).

Redogörelse för ärendet

Utskottet har i sitt betänkande 2000/01:BoU7 behandlat motioner från allmänna motionstiden 2000 om vissa indelnings- och länsstyrelsefrågor. Vid kammarbehandlingen av detta betänkande den 14 mars 2001 beslutade riksdagen att återförvisa ärendet till utskottet för förnyad beredning.

Vid sin förnyade beredning av förslagen har utskottet beslutat att behandlingen av två motionsförslag skall anstå i avvaktan på ett kommande regeringsbeslut i frågan. Det gäller förslagen om länstillhörigheten för Heby kommun i motionerna 2000/01:Bo302 (m, kd, c, fp) och 2000/01:Bo303 (kd).

Utskottets överväganden

Utskottet har vid sin förnyade beredning av de återförvisade förslagen inte funnit anledning att ändra sina tidigare ställningstaganden. Det innebär att utskottet med hänvisning till vad som anförts i betänkande 2000/01:BoU7 föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet där anført om dels bildande av Torslanda kommun, dels bildande av Ljungskile kommun. I fråga om övriga motionsförslag förordar utskottet att dessa avstyrks av riksdagen. Även i dessa fall sker det med hänvisning till utskottets motiveringar i betänkande 2000/01:BoU7.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Indelningslagen (punkt 1)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K397 yrkande 5.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 1 till betänkande 2000/01:BoU7.

2. Bildande av Torslanda kommun (punkt 2)

av Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Sten Lundström (v), Carina Adolfsson Elgestam (s) och Leif Jakobsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo304.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 2 till betänkande 2000/01:BoU7.

3. Bildande av Ljungskile kommun (punkt 3)

av Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Sten Lundström (v), Carina Adolfsson Elgestam (s) och Leif Jakobsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen avslår motion 2000/01:K235 yrkande 2.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 3 till betänkande 2000/01:BoU7.

4. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (punkt 5)

av Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Tillkännagivandet görs med anledning av motionerna 2000/01:Bo308 och 2000/01:K401 yrkande 12.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 5 till betänkande 2000/01:BoU7.

5. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (punkt 5)

av Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v) och Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K401 yrkande 12. Därmed avslås motion 2000/01:Bo308.

Ställningstagande

Det ligger enligt vår mening ett stort värde i den försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning som nu pågår. På sikt bör försöket kunna ge underlag för reformer som stärker det regionala inflytandet och därmed också den regionala demokratin. Det är enligt vår mening en riktig utveckling. Mot den bakgrunden finns det all anledning att noggrant utvärdera utfallet i dagens fyra försökslän. Även om den parlamentariska regionkommittén (PARK) genomfört vissa utvärderingsinsatser är detta inte tillräckligt. Även kommittén är av samma uppfattning, och den har därför föreslagit att försöksverksamheten skall förlängas och utvidgas. Vi delar denna uppfattning. Samtidigt finns det inslag i den nuvarande försöksverksamheten som vi menar varit mindre framgångsrika. Det gäller främst försöket i Kalmar län med ett indirekt valt regionförbund utan ansvar för bl.a. sjukvårdsfrågorna. Enligt vår mening stärker inte den modellen det regionala demokratiska inflytandet på det sätt som försöksverksamheten bör syfta till. Den bör därför ses som en

övergångsvariant till de direktvalda regionfullmäktige som utvecklats i Skåne län och Västra Götalands län. I den fortsatta och utvidgade försöksverksamheten bör därför strävan vara att använda sig av direktvalda självstyrelseorgan som ger ett klart uttalat uttryck för hur väljarna vill se sin region styrd. En försöksverksamhet med den nu angivna inriktningen bör komma till stånd snarast.

Det vi nu med anledning av Miljöpartiets partimotion 2001/01:K401 (mp) yrkande 12 anfört om försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. I den mån motion 2000/01:Bo308 (kd) inte kan anses tillgodosedd med det anförda avstyrks den.

6. Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen (punkt 6)

av Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K401 yrkande 13.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 6 till betänkande 2000/01:BoU7.

7. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län (punkt 8)

av Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:Bo307.

Ställningstagande

Ställningstagandet är likalydande med det i reservation 7 till betänkande 2000/01:BoU7.

Särskilda yttranden

1. Behandlingen av ärendet

Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Sten Lundström (v), Carina Adolfsson Elgestam (s) och Leif Jakobsson (s) anför:

Det finns enligt vår mening flera invändningar som kan resas mot hur det nu aktuella ärendet har hanterats. Först har en minoritet av riksdagens ledamöter av mer eller mindre politisk-taktiska skäl fått till stånd en återförvisning av hela ärendet. Därefter har utskottets majoritet (m, kd, c, fp, mp) beslutat att skjuta upp behandlingen av de två motionsförslag som avser länsstillsättning för Heby kommun. Det är enligt vår mening ett oriktigt beslut.

Riksdagen har genom indelningslagen överlåtit på regeringen att fatta beslut i indelningsfrågor som gäller kommun- och landstingsindelningen. När nu regeringen i fallet Heby står i begrepp att med bl.a. bestämmelserna i indelningslagen som grund fatta sitt beslut tas det av majoriteten till intäkt för att utskottet skall avvakta med behandlingen av de motionsförslag som avser just denna fråga. Avsikten är uppenbarligen att man skall invänta regeringens ställningstagande för att sedan agera utifrån detta. Det rimliga hade naturligtvis varit att utskottet tagit ställning till motionsförslagen på deras egna meriter.

Om regeringen vid sin bedömning kommer fram till ett annat resultat än det utskottsmajoriteten eftersträvar är det endast ett utfall av de regler och den praxis som i dag gäller. Det är mot den bakgrunden inte regeringens tillämpning av gällande lagregler m.m. i det enskilda fallet som skall angripas som motionärerna föreslår. Om utskottsmajoriteten vill att en ändring i länsindelningen alltid skall komma till stånd i de situationer som Heby kommun är ett exempel på, så får det i stället åstadkommas genom att lagstiftningen ses över så att den ger uttryck för detta. Utskottsmajoritetens agerande strider mot den bakgrunden enligt vår mening mot regeringsformens anda när det gäller hur riksdagen bör agera bl.a. när det är fråga om enskilda ärenden.

2. Bildande av Torslanda kommun

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Det särskilda yttrandet är likalydande med det särskilda yttrandet med samma rubrik i betänkande 2000/01:BoU7.

3. Bildande av en skärgårdskommun

Rigmor Stenmark (c) anför:

Det särskilda yttrandet är likalydande med det särskilda yttrandet med samma rubrik i betänkande 2000/01:BoU7.

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Bo304 av Åsa Torstensson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör ompröva Torslanda kommun dels möjlighet att bilda egen kommun.

2000/01:Bo305 av Jan Backman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om en Skånemyndighet.

2000/01:Bo307 av Urban Ahlin och Monica Green (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att i samband med utvärderingen av försöksverksamheten i de så kallade storlänerna också utreda om den inomregionala balansen av myndigheter blev så som den angavs i Jan Åke Björklunds utredning.

2000/01:Bo308 av Margareta Viklund (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att fler försökslän bör beredas möjlighet att delta i försöksverksamheten med regionalt självstyre.

2000/01:K235 av Åke Carnerö och Magnus Jacobsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en utredning som undersöker möjligheterna av en kommunindelning av Uddevalla kommun i syfte att bilda Ljungkile kommun.

2000/01:K397 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökat politiskt inflytande i kommunindelningar.

2000/01:K401 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 6.2 i motionen anförts om pågående regionförsök.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 6.3 i motionen anförts om att avveckla landshövdingens funktion i försökslänerna.

2000/01:N261 av Lennart Daléus (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförts om ökade möjligheter till självbestämmande för Stockholms skärgård.